

JELENTÉS

A VÉDETTÉ NYILVÁNÍTOTT KULTURÁLIS JAVAK ELLENÉRTÉK MELLETTI ÁTRUHÁZÁSA ESETÉN FENNÁLLÓ

ÁLLAMI ELŐVÁSÁRLÁSI JOG ÉRVÉNYESÍTÉSÉVEL

ÉS EGYÉB VÁSÁRLÁSOK RÉVÉN

A FORSTER KÖZPONT MŰTÁRGYFELÜGYELETI IRODA ÁLTAL

2016. ÉVBEN MEGSZERZETT KULTURÁLIS JAVAKRÓL

A védett műtárgyak adásvétele esetén érvényesíthető **állami elővásárlási** joggal – több évi szünetet követően 2013 óta tudunk ismételt műtárgyakat megvásárolni. Emellett a Forster Központ költségvetésében rendelkezésre álló keretek terhére aukción, vagy egyszerű adásvétel keretében **nem védett műtárgyakat is sikerült megvásárolni**. A 2016. év során, a Forster Központ költségvetésében e célra elkülönített keretek terhére összesen 13 alkalommal (ebből hét esetben állami elővásárlás, hatszor pedig egyszerű vétel útján) állami közgyűjtemények (MNM, BTM, OSZMI, MKVM) számára – **összesen 26.984.179,- forintos vételáron – sikerült megszerezni 7 db műtárgyat és 6 db tárgye gyüttest**. Az állam részére megszerzett műtárgyak között vannak közgyűjteményből eddig hiányzó régi, értékes ruhák, a királyi étkészletből származó porcelán és üveg edények, vendéglátás és színháztörténeti értékű kéziratos emlékek, díszfegyverek köztük több is, mely a Hauszmann-féle budavári királyi palotaegyütteshez kötődik.

A következőkben – a megszerzés szerinti időrendben – soroljuk fel az állami elővásárlási jog érvényesítésével vagy más úton megszerzett tárgyakat, megadva:

- 1) fényképpel együtt pontos leíró adataikat (nyilvántartási adatkivonaton),
- 2) a kifizetett vételárat,
- 3) a megszerzés módját (árverés vagy adásvétel),
- 4) a megszerzés időpontját,
- 5) a javasolt (közgyűjteményi) elhelyezését,
- 6) a tárgy jelentőségét, a vásárlás (vagy elővásárlás) indokát.

Budapest, 2017. február 15.

Dr. Buzinkay Péter

[műtárgyfelügyeleti irodavezető]

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:

Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

300220

Rendeltetés és tárgyfajta:

HASZNÁLATI TÁRGY; VISELETI TÁRGY; RUHA
díszmagyar

Jogi helyzet:

EGYÉB

Alkotó(k):

készítő: Misoga Sándor (1858 –);

készítő: Ismeretlen, 1890 körül

MEGNEVEZÉS: Gróf Pálffy Móric díszmagyar viselete, 1890

KOR: 1890

KELETKEZÉS HELYE: Budapest

ANYAG: selyem; ezüst; zománc; smaragd; gyöngyház; bőr; prém; sastoll; marabutoll; fémfonál; bársony; atlaszselyem; műanyag; fa; acél; damaszt; selyemripsz

TECHNIKA: berakás; varrott; bélelt; szegett; aranyozott; borított; sávoly

MÉRET:

LEÍRÁS: Gróf Pálffy Móric (Vöröskő, 1812 – Kaltenleutgeben, 1897); díszmagyar viselete, valószínűleg az aranygyapjas rend átvételére készítette. A díszruhát Misoga Sándor (1858-?); polgári és katonai szabó készítette, az ékszerek és a kard készítője ismeretlen.

A tárgyegyüttes elemei:

- 1) mente (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321645);
- 2) süveg és toll (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321647);
- 3) dolmány (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321649);
- 4) gallérbetét (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321650);
- 5) nadrág (alsó és felső) (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321651);
- 6) csizmapár sámfával és csizmahúzóval (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321652);
- 7) doboz (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321653);
- 8) ékszerek (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321655);
- 9) kard (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321656).

JELZÉS:

- Kifizetett vételár: 10.000.000,- Ft
- Vétel időpontja: 2016. április 15.
- Vétel módja: adásvétel
- Javasolt elhelyezés: Nemzeti Hauszmann Terv keretében a budavári királyi palota épületében, ideiglenes vagy végleges jelleggel: Magyar Nemzeti Múzeum
- A tárgy jelentősége, a vásárlás indoka: Vöröskői Pálffy Móric gróf (Vöröskő, 1812– Kaltenleutgeben, 1897) császári és királyi kamarás, altábornagy, Magyarország helytartója (1861-1865) a Kiegyezés (1867) előtt, a miniszterelnök és nádor nélkül maradt ország legmagasabb közjogi méltósága volt. Pálffy Móric 1889-ben kapta meg az Aranygyapjas Rendet. Az ekkor 77 éves főméltóság számára egy új és ennyire költséges ruha elkészítését csak ez a különleges esemény indokolhatta. A Rend soraiba történő felvétel a Habsburg család közvetlen közelébe emelte a lovagokat, így a grófi díszmagyar kiemelkedő minőségben és anyagokból készült. Pálffy Móric valószínűleg már nem, vagy csak egy-két alkalommal viselhette ezt a ruhát, az öltözék gyakorlatilag érintetlenül maradt fenn. Értékét növeli, hogy korabeli díszmagyar ilyen jó állapotban és ennyire teljes összeállításban ma már nem található. A dobozban nemcsak a gyártó, és a tulajdonos személyére vonatkozó feljegyzések, hanem a készítés időpontja is olvasható.

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:

Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

300221

Rendeltetés és tárgyfajta:

HASZNÁLATI TÁRGY; VISELETI TÁRGY; RUHA
gálaruha

Jogi helyzet:

EGYÉB

Alkotó(k):

készítő: "Josef Szallay in Wien" (cs. és k. udvari szabó és szállító) (Bécs);
készítő: Mohr & Speyer (királyi udvari szállító) (Berlin)

MEGNEVEZÉS: Titkos tanácsosi nagy gálaruha, 20. század eleje

KOR: 20. század eleje

KELETKEZÉS HELYE: Bécs; Berlin

ANYAG: posztó; bársony; selyem; szattyánbőr; strucc toll; bőr

TECHNIKA: aranyozott; hímzett; bélelt; szövött; borított

MÉRET:

LEÍRÁS:

Titkos tanácsosi (magyar miniszterelnöki beiktatási) gálaruha.

Sötétkék posztóból szabott frakk, közepén domborított, kétféjű sas alakjával díszített aranyozott gombokkal, gallérja és mandzsettája fekete bársony. Elején és hátoldalán, valamint a galléron és a mandzsettákon hangsúlyos aranyhímzés. A hátoldal jobb oldalán, derékmagasságban elhelyezett apró zsebbel, mely a kettős aranybojttal ellátott titkos tanácsosi érdemjel vagy a vele egyenrangú titkos kamarási kulcs rögzítésére szolgál. Nadrágja kettős szövött aranycsikkal díszített.

A tárgyegyüttes elemei:

- 1) frakk (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321660);
- 2) nadrág (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321661);
- 3) kalap (dobozával) (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321662);
- 4) fehér szattyánkesztyű (műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321666).

JELZÉS:

- **Kifizetett vételár: 6.500.000,- Ft**
- **Vétel időpontja: 2016. április 15.**
- **Vétel módja: adásvétel**
- **Javasolt elhelyezés: Nemzeti Hauszmann Terv keretében a budavári királyi palota épületében, ideiglenes vagy végleges jelleggel: Magyar Nemzeti Múzeum**
- **A tárgy jelentősége, a vásárlás indoka: A valóságos titkos tanácsosi cím a császári udvar egyik legmagasabb rangja volt, viselői a császári ház legbelső környezetét képezték, számuk kifejezetten alacsony volt. Az udvari etikett megkövetelte, hogy minden rangosztály képviselője a ruházata vagy rendjelei, kitüntetései alapján egyértelműen felismerhető legyen. A titkos tanácsosi ruha nagyon gazdagon díszített, különleges minőségben kivitelezett és ezért rendkívül költséges viselet volt. A magyar miniszterelnökök, mivel hivatalból megkapták a ruházat viselésére jogosító, ill. azt elő is író titkos tanácsosi rangot – más udvarképes viselet (katonai díszegyenruha, díszmagyar) hiányában – közvetlenül beiktatásuk után valószínűleg kölcsönkapták ezt a gálaruházatot, hogy címüknek és rangjuknak megfelelő viseletben jelenjenek meg a bécsi udvar és a birodalom hivatalos rendezvényein. A titkos tanácsosok udvari gálaöltözete egy rendkívül ritka viselet, ezek közül egyetlen példány sem maradt meg Magyarországon.**

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:

321728

Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

Rendeltetés és tárgyfajta:

HARCI ESZKÖZ; EGYÉB HARCI ESZKÖZ; FEGYVERES TESTÜLET
FELSZERELÉSE

egyenruha; katonai egyenruha

Jogi helyzet:

EGYÉB

Alkotó(k):

készítő: Ismeretlen

MEGNEVEZÉS: Magyar Királyi Testőrség testőrkapitányi atillája

KOR: 20. század eleje

ANYAG: posztó; selyem

TECHNIKA: hímzett; szövött

MÉRET: magasság: 72,00 cm

LEÍRÁS: Világos piros posztóból készült, derékig karcsúsított, derékban szabott, csipőig érő, hosszú ujjú atilla. Állógallérján ezüst, szövött, geometrikus mintázatú szalag fut, közepén három csillag, a rangjelzése. Az atillát körben ezüst zsinór kereteli, mellette és a szabásvonalak mentén hurkos, leveles sujtásdísz fut. a vállon szélesebb, lefelé keskenyedve gazdag, ezüstzsinoros sujtás: szíves, leveles, tulipános, a sarkokban szimmetrikus, ferde állású, hurkos, karéjos rajzolatú sujtással díszített rozetta. A kézelő fölött, az ezüst ék alakban felvarrt paszományt hasonló, gazdag sujtásdísz kereteli. Öt pár ezüstzsinórból kötött mellzsinórzata rozetta és két hurok „kutyatökös” henger alakú gombokkal záródik.

JELZÉS:

KELETKEZÉS HELYE:

- **Kifizetett vételár: 5.813.179,- Ft [18.676,88,- euró]**
- **Vétel időpontja: 2016. február 26-27.**
- **Vétel módja: aukció (Landshuter Rüstkammer, Landshut)**
- **Javasolt elhelyezés: Nemzeti Hauszmann Terv keretében a budavári királyi palota épületében, ideiglenes vagy végleges jelleggel: Magyar Nemzeti Múzeum**
- **A tárgy jelentősége, a vásárlás indoka: A Mária Terézia királynő által, 1760-ban felállított magyar nemesi testőrséget az 1848-49-es szabadságharc után 1850-ben megszüntette az uralkodó. Az 1867-es kiegyezéssel Ferenc József király által létrehozott, és 1945-ig működött Magyar Királyi Testőrség függelmi viszonyait, állományát, felszerelését részletes szabályzatok állapították meg. A testőrség állományának, és vele felszerelésének, dokumentációjának 1945-ben bekövetkezett szétszóródásával ezen, az ország központi kormányzatához kötődő testülettől meglehetősen kevés tárgyi emlék maradt meg. A Testőrség élén álló, tábornoki beosztású kapitány atillája, mint udvari szolgálati egyenruhájának része szintén különösen ritka darab, ismereteink szerint magyarországi köz- illetve magángyűjteményben is csupán egyetlen hasonló darabot őriznek. Megszerzését különösen indokoltá teszi a budai királyi palota folyamatban levő rekonstrukciója.**

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:

321850

Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

Rendeltetés és tárgyfajta:

HASZNÁLATI TÁRGY; TÁPLÁLKOZÁSI TÁRGY; EDÉNY
kanna ; teáskanna

Jogi helyzet:

VÉDETT

Alkotó(k):

készítő: Hüttl Tivadar porcelángyára (Budapest)

MEGNEVEZÉS: Teáskanna a budavári királyi palota étkészletéből, 1905 körül

KOR: 1905 körül

KELETKEZÉS HELYE: Budapest

ANYAG: porcelán

TECHNIKA: festett; mázas

MÉRET: magasság: 13,00 cm; Tető magassága: 4 cm; szélessége 5,5 cm
Kannatest magassága 9 cm; szélessége 12 cm

LEÍRÁS: A tárgyat máz alatti bíbor színű IFJ monogramos címer és virágminta, valamint arany szegély díszíti.

JELZÉS: alján a gyár jelzése: koronás-drapériás keretezésben felirat "Hüttl Porcelángyára Budapest"

- **Kifizetett vételár: 58.560,- Ft**
- **Vétel időpontja: 2016. június 2.**
- **Vétel módja: aukció [állami elővásárlás] (Nagyházi Galéria és Aukciósház, Budapest)**
- **Javasolt elhelyezés: Nemzeti Hauszmann Terv keretében a budavári királyi palota épületében, ideiglenes vagy végleges jelleggel: Budapesti Történeti Múzeum**
- **A tárgy jelentősége, az elővásárlás indoka: A Hauszmann-féle tervek alapján 1906-ban elkészült budai királyi palota berendezéséből meglehetősen kevés tárgyi emlék maradt fenn. Különösen igaz ez a királyi palota felszerelési tárgyaira, az étkészletekre. Az étkészleteket a kor legmagasabb színvonalán álló, hazai iparosok készítették a tervező által megadott útmutatás szerint. A több ezer darabos porcelán étkészlet minden tételén a király IFJ monogramja állt a Szent Koronával. Az étkészletek, különösen az ezüsből készült darabok sorsáról tudjuk, hogy nagyrészt osztozott a kormányzati menekülés állomásaiban, s így került 1945 első hónapjaiban Ausztria területére. Ez a darab azonban Magyarországon maradt, és 1940-es évek második felében hivatalos intézkedéssel került egy vidéki oktatási intézménybe, majd onnan magántulajdonba, s végül budapesti árverésre. Megszerzését különösen indokoltá teszi a budai királyi palota folyamatban levő rekonstrukciója.**

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:

321851

Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

Rendeltetés és tárgyfajta:

HASZNÁLATI TÁRGY; TÁPLÁLKOZÁSI TÁRGY; EDÉNY
tálka; tálka

Jogi helyzet:

VÉDETT

Alkotó(k):

készítő: Herendi porcelángyár (Herend)

MEGNEVEZÉS: Tálka, a budavári királyi palota étkészletéből, 1905 körül

KOR: 1905 körül

KELETKEZÉS HELYE: Herend

ANYAG: porcelán

TECHNIKA: festett; mázas

MÉRET: magasság: 5,00 cm; legnagyobb átmérő: 9,5 cm
szájátmérő: 9,5 cm

LEÍRÁS: A tárgyat máz alatti festés: bíbor színű IFJ monogramos címer és virágminta, valamint arany szegély díszíti.

JELZÉS: Alján a herendi gyár 1891 és 1907 között használt jelzése látható: Korona embléma alatt szalagon "HEREND" felirat

- **Kifizetett vételár: 61.000,- Ft**
- **Vétel időpontja: 2016. június 2.**
- **Vétel módja: aukció [állami elővásárlás] (Nagyházi Galéria és Aukciósház, Budapest)**
- **Javasolt elhelyezés: Nemzeti Hauszmann Terv keretében a budavári királyi palota épületében, ideiglenes vagy végleges jelleggel: Budapesti Történeti Múzeum**
- **A tárgy jelentősége, az elővásárlás indoka: A Hauszmann-féle tervek alapján 1906-ban elkészült budai királyi palota berendezéséből meglehetősen kevés tárgyi emlék maradt fenn. Különösen igaz ez a királyi palota felszerelési tárgyaira, az étkészletekre. Az étkészleteket a kor legmagasabb színvonalán álló, hazai iparosok készítették a tervező által megadott útmutatás szerint. A több ezer darabos porcelán étkészlet minden tételén a király IFJ monogramja állt a Szent Koronával. Az étkészletek, különösen az ezüsből készült darabok sorsáról tudjuk, hogy nagyrészt osztozott a kormányzati menekülés állomásaiban, s így került 1945 első hónapjaiban Ausztria területére. Ez a darab azonban Magyarországon maradt, és 1940-es évek második felében hivatalos intézkedéssel került egy vidéki oktatási intézménybe, majd onnan magántulajdonba, s végül budapesti árverésre. Megszerzését különösen indokoltá teszi a budai királyi palota folyamatban levő rekonstrukciója.**

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:

322339

Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

Rendeltetés és tárgyfajta:

HASZNÁLATI TÁRGY; TÁPLÁLKOZÁSI TÁRGY; EDÉNY
tál; leveses tál

Jogi helyzet:

VÉDETT

Alkotó(k):

készítő: Herendi porcelángyár (Herend)

MEGNEVEZÉS: Leveses tál a budavári királyi palota étkezéséből, 1905 körül

KOR: 1905 körül

KELETKEZÉS HELYE: Herend

ANYAG: porcelán

TECHNIKA: festett; mázas

MÉRET: magasság: 17,50 cm, szélesség: 22,40 cm

LEÍRÁS: Feltehetően a budai királyi palota Hauszmann Alajos (Buda, 1847 – Velence, 1926) féle 1905-ös berendezéséből. Lapos kerek talpperemen hasasodó edénytest, fent a vállon egymással szemközt, egy-egy volutás fogóval. Fedele enyhén ívelt kúpos forma, fent közepén plasztikus, leveles bimbóforma fogóval. A tárgyat máz alatti bíbor színű festés és aranyozás díszíti: pereménél ismétlődő geometrikus szegélydísz fut körbe, az edény és a fedél falán IFJ monogramos, Szent Koronás címer, virágminták között.

JELZÉS: Alján zöld szalagos jelzettel és masszába nyomott Herend bélyegzővel.

- **Kifizetett vételár: 146.400,- Ft**
- **Vétel időpontja: 2016. június 2.**
- **Vétel módja: aukció [állami elővásárlás] (Nagyházi Galéria és Aukciósház, Budapest)**
- **Javasolt elhelyezés: Nemzeti Hauszmann Terv keretében a budavári királyi palota épületében, ideiglenes vagy végleges jelleggel: Budapesti Történeti Múzeum**
- **A tárgy jelentősége, az elővásárlás indoka: A Hauszmann-féle tervek alapján 1906-ban elkészült budai királyi palota berendezéséből meglehetősen kevés tárgyi emlék maradt fenn. Különösen igaz ez a királyi palota felszerelési tárgyaira, az étkezőkre. Az étkezőket a kor legmagasabb színvonalán álló, hazai iparosok készítették a tervező által megadott útmutatás szerint. A több ezer darabos porcelán étkező minden tételén a király IFJ monogramja állt a Szent Koronával. Az étkezők, különösen az ezüsből készült darabok sorsáról tudjuk, hogy nagyrészt osztozott a kormányzati menekülés állomásaiban, s így került 1945 első hónapjaiban Ausztria területére. Ez a darab azonban Magyarországon maradt, és 1940-es évek második felében hivatalos intézkedéssel került egy vidéki oktatási intézménybe, majd onnan magántulajdonba, s végül budapesti árverésre. Megszerzését különösen indokoltá teszi a budai királyi palota folyamatban levő rekonstrukciója.**

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:

322340

Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

Rendeltetés és tárgyfajta:

HASZNÁLATI TÁRGY; TÁPLÁLKOZÁSI TÁRGY; EDÉNY
tányér; tányér

Jogi helyzet:

VÉDETT

Alkotó(k):

készítő: Herendi porcelángyár (Herend)

MEGNEVEZÉS: Tányér a budavári királyi palota étkezéséből, 1899

KOR: 1899

KELETKEZÉS HELYE: Herend

ANYAG: porcelán

TECHNIKA: festett; mázas

MÉRET: átmérő: 28,00 cm

LEÍRÁS: Feltehetően a budai királyi palota Hauszmann Alajos (Buda, 1847 – Velence, 1926) féle 1905-ös berendezéséből. Lapos tál, kiemelkedő, karéjos peremmel. A tárgyat máz alatti bíbor színű festés és aranyozás díszíti: peremén ismétlődő geometrikus szegélydísz fut körbe, mely az IFJ monogramos, Szent Koronás címemél megszakad, a tányér tükreén virágminta háromszor, valamint középen csillagszerű minta.

JELZÉS: Ajján máz alatti kék jelzet és 1899 évszám, masszába nyomott gyári bélyegző 1898-as dátummal

- **Kifizetett vételár: 103.700,- Ft**
- **Vétel időpontja: 2016. június 2.**
- **Vétel módja: aukció [állami elővásárlás] (Nagyházi Galéria és Aukciósház, Budapest)**
- **Javasolt elhelyezés: Nemzeti Hauszmann Terv keretében a budavári királyi palota épületében, ideiglenes vagy végleges jelleggel: Budapesti Történeti Múzeum**
- **A tárgy jelentősége, az elővásárlás indoka: A Hauszmann-féle tervek alapján 1906-ban elkészült budai királyi palota berendezéséből meglehetősen kevés tárgyi emlék maradt fenn. Különösen igaz ez a királyi palota felszerelési tárgyaira, az étkezőkre. Az étkezőket a kor legmagasabb színvonalán álló, hazai iparosok készítették a tervező által megadott útmutatás szerint. A több ezer darabos porcelán étkező minden tételén a király IFJ monogramja állt a Szent Koronával. Az étkezők, különösen az ezüstből készült darabok sorsáról tudjuk, hogy nagyrészt osztozott a kormányzati menekülés állomásában, s így került 1945 első hónapjaiban Ausztria területére. Ez a darab azonban Magyarországon maradt, és 1940-es évek második felében hivatalos intézkedéssel került egy vidéki oktatási intézménybe, majd onnan magántulajdonba, s végül budapesti árverésre. Megszerzését különösen indokoltá teszi a budai királyi palota folyamatban levő rekonstrukciója.**

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:
Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

322341

Rendeltetés és tárgyfajta:
HASZNÁLATI TÁRGY; TÁPLÁLKOZÁSI TÁRGY; EDÉNY
tál; tál

Jogi helyzet:

VÉDETT

Alkotó(k):

készítő: Herendi porcelángyár (Herend)

MEGNEVEZÉS: Tál a budavári királyi palota étkészletéből, 1870

KOR: 1870

KELETKEZÉS HELYE: Herend

ANYAG: porcelán

TECHNIKA: festett; mázas

MÉRET: átmérő: 27,60 cm

LEÍRÁS: Feltehetően a budai királyi palota Hauszmann Alajos (Buda, 1847 – Velence, 1926) féle 1905-ös berendezéséből. Lapos tál, kiemelkedő, karéjos peremmel. A tárgyat máz alatti bíbor színű festés és aranyozás díszíti: peremén ismétlődő geometrikus szegélydísz fut körbe, mely az IFJ monogramos, Szent Koronás címemél megszakad, a tányér tükrén körben virágminta négyszer.

JELZÉS: Alján máz feletti kék jelzettel és kézi felirattal, 870-es számozással

- **Kifizetett vételár: 46.360,- Ft**
- **Vétel időpontja: 2016. június 2.**
- **Vétel módja: aukció [állami elővásárlás] (Nagyházi Galéria és Aukciósház, Budapest)**
- **Javasolt elhelyezés: Nemzeti Hauszmann Terv keretében a budavári királyi palota épületében, ideiglenes vagy végleges jelleggel: Budapesti Történeti Múzeum**
- **A tárgy jelentősége, az elővásárlás indoka: A Hauszmann-féle tervek alapján 1906-ban elkészült budai királyi palota berendezéséből meglehetősen kevés tárgyi emlék maradt fenn. Különösen igaz ez a királyi palota felszerelési tárgyaira, az étkészletekre. Az étkészleteket a kor legmagasabb színvonalán álló, hazai iparosok készítették a tervező által megadott útmutatás szerint. A több ezer darabos porcelán étkészlet minden tételén a király IFJ monogramja állt a Szent Koronával. Az étkészletek, különösen az ezüstdből készült darabok sorsáról tudjuk, hogy nagyrészt osztozott a kormányzati menekülés állomásaiban, s így került 1945 első hónapjaiban Ausztria területére. Ez a darab azonban Magyarországon maradt, és 1940-es évek második felében hivatalos intézkedéssel került egy vidéki oktatási intézménybe, majd onnan magántulajdonba, s végül budapesti árverésre. Megszerzését különösen indokoltá teszi a budai királyi palota folyamatban levő rekonstrukciója.**

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:

322342

Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

Rendeltetés és tárgyfajta:

HASZNÁLATI TÁRGY; TÁPLÁLKOZÁSI TÁRGY; EDÉNY
tál; kínáló tál

Jogi helyzet:

VÉDETT

Alkotó(k):

készítő: Első Magyar Üvegyár Rt. (Budapest)

MEGNEVEZÉS: Üvegtál a budavári magyar királyi étkezésből, 1903

KOR: 1903

KELETKEZÉS HELYE: Budapest

ANYAG: üveg

TECHNIKA: csiszolt

MÉRET: magasság: 4,50 cm, átmérő: 23,50 cm

LEÍRÁS: Feltehetően a budai királyi palota Hauszmann Alajos (Buda, 1847 – Velence, 1926) féle 1905-ös berendezéséből. Kerek forma, felhajló magasabb peremmel, talpán sugaras kialakításban mélyített, köszörült díszítéssel, a sugarak közeiben kisebb osztásokkal, melyek a felhajló edényfal alsó részén íves záródásúak. Előoldalán vésett IFJ monogram a Szent Koronával.

JELZÉS:

- **Kifizetett vételár: 79.300,- Ft**
- **Vétel időpontja: 2016. június 2.**
- **Vétel módja: aukció [állami elővásárlás] (Nagyházi Galéria és Aukciósház, Budapest)**
- **Javasolt elhelyezés: Nemzeti Hauszmann Terv keretében a budavári királyi palota épületében, ideiglenes vagy végleges jelleggel: Budapesti Történeti Múzeum**
- **A tárgy jelentősége, az elővásárlás indoka: A Hauszmann-féle tervek alapján 1906-ban elkészült budai királyi palota berendezéséből meglehetősen kevés tárgyi emlék maradt fenn. Különösen igaz ez a királyi palota felszerelési tárgyaira, az étkezőtálcákra. Az étkezőtálcákat a kor legmagasabb színvonalán álló, hazai iparosok készítették a tervező által megadott útmutatás szerint. A több ezer darabos porcelán étkezőtálcák minden tételén a király IFJ monogramja állt a Szent Koronával. Az étkezőtálcák, különösen az ezüstből készült darabok sorsáról tudjuk, hogy nagyrészt osztozott a kormányzati menekülés állomásaiban, s így került 1945 első hónapjaiban Ausztria területére. Ez a darab azonban Magyarországon maradt, és 1940-es évek második felében hivatalos intézkedéssel került egy vidéki oktatási intézménybe, majd onnan magántulajdonba, s végül budapesti árverésre. Megszerzését különösen indokoltá teszi a budai királyi palota folyamatban levő rekonstrukciója.**

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:

Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

300238

Rendeltetés és tárgyfajta:

BERENDEZÉS; BERENDEZÉSI TÁRGY; EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGY
karnis; karnistartó

Jogi helyzet:

EGYÉB

Alkotó(k):

készítő: Buchwald Sándor vas és fémbútorgyára (Budapest) (?)

MEGNEVEZÉS: Karnistartók a budavári királyi palota berendezéséből (2 db), 1905 körül

KOR: 1905 körül

KELETKEZÉS HELYE: Budapest (?)

ANYAG: bronz

TECHNIKA: öntött

MÉRET: magasság: 21,00 cm

LEÍRÁS: Szecessziós stílusban kialakított fali függönyakasztó, feltehetően a budai királyi palota Hauszmann Alajos (Buda, 1847 – Velence, 1926) féle 1905-ös berendezéséből.

Falhoz csatlakozó, sarkain lekerekített, felső részén tagolt, álló téglalapon, lent virág formájú, fent egyenes konzolok, melyek szegeccsel kapcsolódnak a fali tartóhoz. A virág kelyhe a magyar címer alsó részét takarja. A címer heraldikai jobb oldalán Árpád-sáv, bal oldalán kettős kereszt, tetejéhez szalaggal kapcsolódik a Szent Korona. A konzolon egy szélesebb és egy keskenyebb lyuk szolgál a függönytartó rudak befogadására.

JELZÉS:

- **Kifizetett vételár: 476.995,- Ft [1.522,- euró]**
- **Vétel időpontja: 2016. június 20.**
- **Vétel módja: aukció (Dorotheum Aukciósház, Bécs)**
- **Javasolt elhelyezés: Nemzeti Hauszmann Terv keretében a budavári királyi palota épületében, ideiglenes vagy végleges jelleggel: Budapesti Történeti Múzeum**
- **A tárgy jelentősége, a vásárlás indoka: A Hauszmann-féle tervek alapján 1906-ban elkészült budai királyi palota berendezéséből meglehetősen kevés tárgyi emlék maradt fenn. Különösen igaz ez a királyi palota berendezési tárgyaira. A berendezést a kor legmagasabb színvonalán álló, hazai iparosok készítették a tervező által megadott útmutatás szerint. A szecesszióba hajló díszítésű, koronás címerrel ellátott karnis a háborús pusztítással, de legkésőbb a palotaépület háború utáni bontásával került ki a romok közül, megőrzésének története a bécsi árverésen történt felbukkanásig nem ismert. Megszerzését különösen indokolttá teszi a budai királyi palota folyamatban levő rekonstrukciója.**

Műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321642
Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

Rendeltetés és tárgyfajta:
HARCI ESZKÖZ; FEGYVER; SZÜRŐ-VÁGÓ FEGYVER
alabárd; vibard

Jogi helyzet:

EGYÉB

Alkotó(k):

készítő: Ismeretlen, 19. század vége – 20. század eleje

MEGNEVEZÉS: Az egykori Magyar Királyi Koronaórség felszereléséhez tartozó vibard, 1876

KOR: 1876

KELETKEZÉS HELYE:

ANYAG: acél

TECHNIKA: maratott

MÉRET: szélesség: kb. 10,00 cm, hosszúság: kb. 73,00 cm, vastagság: 4,00 mm; pengehosszúság: kb. 68 cm

LEÍRÁS: Az uralkodói rendelet alapján elkészített díszfegyver a Magyar Királyi Koronaórség részére, az 1871-1908 közötti időszakban rendszeresített felszerelése részeként.

Acélból készült vibard toll, melynek csúcsa dőfésre alkalmas (eredeti fa nyél nélkül). A pengével egy darabban kovácsolta az ún. pengenyak, mely széles pánttal folytatódik. A penge előlapján vésett, illetve maratott díszítés: a magyar Szent Korona és az uralkodói IFJ névvel, alatta a magyar középcímer és a testület alapításának évszáma (1871), hátoldalán a Szent Korona és az uralkodói IFJ névvel, alatta sugaraktól övezve, háromszögben Isten szeme és a magyar középcímer.

JELZÉS:

Műtárgy-nyilvántartási azonosító: 321643
Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

Rendeltetés és tárgyfajta:
HARCI ESZKÖZ; FEGYVER; VÉDŐ FEGYVERZET
sisak

Jogi helyzet:

EGYÉB

Alkotó(k):

készítő: Ismeretlen, 19. század vége – 20. század eleje

MEGNEVEZÉS: Az egykori Magyar Királyi Koronaórség felszereléséhez tartozó sisak (1871-1908 között)

KOR: 1871-1908 között

KELETKEZÉS HELYE:

ANYAG: acéllemez; alpakka

TECHNIKA: kalapált; nikkelezett

MÉRET: magasság: kb. 30,00 cm, szélesség: kb. 23,00 cm, mélység: kb. 32,50 cm

LEÍRÁS: Az uralkodói rendelet alapján elkészített díszfegyverzet része, a Magyar Királyi Koronaórség részére, az 1871-1908 közötti időszakban rendszeresített felszerelése részeként.

Acélbádogból készült, törökös-perzsa jellegű, sima felületű, csúcsos sisak, elől közepén a magyar címerrel, fémből és réz láncból készült állszíjjal.

A sisak homlok részén lévő fúrásnyomok későbbi átalakításokra utalnak, a homlok címer utólagosan került elhelyezésre. Az állazolánc és a nyakvért is későbbi átalakítás eredménye.

JELZÉS:

- Kifizetett vételár (vibard és sisak együttesen): 3.078.500,- Ft [10.000,- euró]
- Vétel időpontja: 2016. augusztus 8.

- **Vétel módja: adásvétel**
- **Javasolt elhelyezés: Nemzeti Hauszmann Terv keretében a budavári királyi palota épületében, ideiglenes vagy végleges jelleggel: Budapesti Történeti Múzeum**
- **A tárgyak jelentősége, a vásárlás indoka: Koronázási jelvényeink, különösen a magyar Szent Korona mindig különös védelmet élvezett, 1751-től a külön e célra létrehozott Magyar Királyi Koronaőrőség látta el ezt a feladatot. Az 1867-es kiegyezés után, 1872-től új szabályzatot, és felszerelést kaptak, részeként a jellegzetes sas tollas Zrínyi-sisakot, valamint az alabárd egy sajátos fajtáját képező vibardot, melyeket egészen az 1909-ben történt új egyenruha bevezetéséig viseltek. Bár a koronaőrőség két világháború között még használatban volt felszerelése nagyrészt az 1944-45-ös nyugatra menekülés áldozatául esett, e darabok, még 1909-ben használaton kívül, raktárba kerülhettek. Így szerencsés módon elkerülték a 20. századi magyar történelem viharait: a sisak feltehetően még 1913-ban kerülhetett – kisebb átalakítással – az akkor megalakult parlamenti őrség használatába, majd onnan 1945 után színházi kelléktárba, s végül kereskedelmi forgalomba, külföldi tulajdonba. A Koronázási jelvények egykori budavári őrzése és a budai királyi palota folyamatban levő rekonstrukciója a két koronaőrőségi tárgyi emlék megszerzését különösen indokoltá teszi.**

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:

Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

300312

Rendeltetés és tárgyfajta:

MŰVÉSZETI ALKOTÁS; GRAFIKAI ALKOTÁS; EGYEDI GRAFIKA
akvarell (vízfestmény)

Jogi helyzet:

VÉDETT TÁRGYEGYÜTTES

Alkotó(k):

művész: Kolozsváry Zsigmond (Bánffyhunad, 1899 – La Chaux-de Fonds, 1983)

MEGNEVEZÉS: Bábfigura-tervek a Theatre Arc-en-Ciel részére (4 db), 1927-1930

KOR: 1927-1930

KELETKEZÉS HELYE:

ANYAG: papír

TECHNIKA: akvarell (vízfesték)

MÉRET:

LEÍRÁS: A Theatre Arc-en-Ciel avantgárd bábszínház Blattner Géza (Debrecen, 1893 – Debrecen, 1967) alapította Párizsban.

JELZÉS:

- **Kifizetett vételár: 418.200,- Ft**
- **Vétel időpontja: 2016. december 10.**
- **Vétel módja: aukció [állami elővásárlás] (ATRE Galéria és Aukciós Iroda, Budapest)**
- **Javasolt elhelyezés: Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet, Budapest**
- **A tárgy jelentősége, a vásárlás indoka: A Párizsban, 1929-ben magyar művészek által alapított Théâtre Arc en Ciel az első avantgárd bábszínházként nyitotta meg kapuit a Montparnasse-on. A bábszínház Blattner Géza (Debrecen, 1893 – Debrecen, 1967) szervezte egészen Franciaország 1940-es német megszállásáig. Negyvenéves munkássága során a bábjátásban rejlő új művészi és technikai lehetőségeket kutatta, az 1930 körüli időszak műsorának középpontjában a vizualitásból kiinduló árny-és síkbáb-produkciók, másrészt groteszk, technikailag virtuóz marionett-darabok álltak, melyek részben zenei produkciók is voltak. E tevékenysége miatt a nemzetközi szakirodalom is a modern bábjáték atyjaként tekint rá. A bábokat Kolozsváry Zsigmond (Bánffyhunad, 1899 – La Chaux-de Fonds, 1983) tervezte, a színház egyik fő fotója pedig André Kertész (Budapest, 1894 – New York, 1985) volt. A színház síkbáb-figuráit fotókról, tervekről ismerjük, a bábok közül kettő a müncheni bábmúzeumban (Münchner Stadtmuseum Sammlung Puppentheater) található. Bár a budapesti Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet Bábtára őriz néhány tervet az első korszakbeli stilizált lapos figurákból, ám a most feltűnt bábtervek eddig nem voltak ismertek, mindössze a megvalósult bábok fotóiról van tudomásunk.**

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:

Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

300304

Rendeltetés és tárgyfajta:

DOKUMENTÁCIÓ; ÍROTT / NYOMTATOTT (KÉZ- ÉS GÉPIRAT);
MAGÁNIRAT
emlékkönyv

Jogi helyzet:

VÉDETT TÁRGYEGYÜTTES

Alkotó(k):

aláíró: (több alkotó)

MEGNEVEZÉS: A tabáni Avar vendéglő emlékkönyve aláírásokkal, 1923-1924 körül (két füzet)

KOR: 1923-1924, 1926, 1935

KELETKEZÉS HELYE: Budapest

ANYAG: papír; bőr

TECHNIKA: domborított; kötés; fűzött

MÉRET: magasság: 6,40 cm, szélesség: 14,30 cm

LEÍRÁS: Az egykori budapesti tabáni Avar vendéglő két emlékkönyve aláírásokkal. A legendás tabáni kiskocsmá, melyről Krúdy Gyula is többször írt, színészek, művészek és írók kedvelt tivornyázó helye volt. A két bőrkötéses füzetkékben összesen 89 db aláírás található, a kor ismert személyiségeitől. (Pl.: Krúdy, Blaha Lujza, Bajor Gizi, Almássy Endre, Csók István, Pethes Sándor, Cholnoky Viktor, Csortos Gyula, Szekula Jenő, Harsányi Zsolt, Bródy Sándor, Rippl Rónay József és sokan mások) A két könyvecske bőrborítóján a színészet és az írás domborított, allegorikus ábrázolása látható, hátoldalukon AE monogram nyomással. Az aláírások mellett tartalmazza Kálnay Lászlónak (Rimaszombat, 1849 – Budapest, 1931) a vendéglőben írt versét, melyet fizetségképp írt. Az aláírásokat tartalmazó lapok nemzeti színű szalaggal vannak fűzve két füzetbe, melyek előoldalukon nyomott díszítéssel, hátoldalukon nyomott „AE” monogrammal vannak ellátva.
A tárgyegyüttes elemei (összesen 2 db):
1) I. Füzet: borítóján a színjátszást jelképező maszk domborított ábrázolásával (1923-as keletkezéssel, valamint egy fűzetlen és 1935-ös keletkezéssel ellátott lap, 51 db aláírással);
2) II. Füzet: borítóján tintatartó és tollszár domborított képével (1923-1924-es keletkezéssel, 38 db aláírással).
az I. Füzet kötésének hátoldalán, jobbra lent, kézi számmal nyomott: „WE. 1924.”; a II. Füzet kötésének hátoldalán, jobbra lent, kézi számmal nyomott: „WE. 1926.”

JELZÉS:

- **Kifizetett vételár: 180.000,- Ft**
- **Vétel időpontja: 2016. december 23.**
- **Vétel módja: adásvétel (Darabanth Bélyegkereskedelmi és Aukciósház Kft., Budapest)**
- **Javasolt elhelyezés: Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, Budapest**
- **A tárgy jelentősége, a vásárlás indoka: A budapesti tabáni Avar vendéglő 1923-1924-ben keletkezett kétkötetes vendéggönyve ritka és különleges vendéglátás-történeti emlék. A Tabánban több kisvendéglő is működött, közülük kiemelkedett a több generáción át, az Avar család által fenntartott vendéglő. A 20. század első felében a család több vendéglőt is működtetett. A két bőrkötéses füzetkékben található közel száz aláírás, mind a kor művészeti és kulturális életéből jól ismert személyektől (Krúdy, Blaha Lujza, Bajor Gizi, Csók István, Cholnoky Viktor, Csortos Gyula, Harsányi Zsolt, Bródy Sándor, Rippl Rónay József stb.) származik. Az aláírások önmagukban is nagy értéket képviselnek, de a füzetkék fontos művelődéstörténeti emlékek is, mert képet adnak a vendéglátóhely közönségének elitjéről. Az 1920 körüli, „kisvendéglőből” származó vendéggönyv kifejezetten korainak és ritkának számít, még a szakirányú országos közgyűjtemény, a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum gyűjteményében is.**